

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

LAUSUNTOYHTEENVETO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN YDINENERGIALAIKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	1
1.1 Esityksen tausta	1
1.2 Säädösehdotukset	1
1.3 Lausuntokierros	1
2 LAUSUNTOJEN YLEISET NÄKEMYKSET	2
3 LAUSUNTOJEN TEEMOITTAINEN YHTEENVETO	3
3.1 Kuntien asema ja vaikutusmahdollisuudet	3
3.2 SMR-teknologia ja uudet reaktorit	4
3.3 Turvallisuus ja viranomaisyhteistyö	5
3.4 Ydinjätehuolto ja loppusijoitus	6
3.5 Investointiympäristö ja elinkeinoelämä	7
4 LAUSUNTOJEN ARVIOT VAIKUTUKSISTA	8
4.1 Vaikutukset kuntiin ja maakuntiin	8
4.2 Vaikutukset viranomaisiin	9
4.3 Vaikutukset kansalaisiin, hyväksyttävyyteen ja ympäristöön	10
4.4 Taloudelliset vaikutukset	10
5 LAUSUNNOT SÄÄNNÖSEHDOTUKSISTA	11
6 YHTEENVETO	24
LIITE: LAUSUNNONANTAJAT	25

1 JOHDANTO

1.1 Esityksen tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ydinenergialaki, joka korvaisi voimassa olevan ydinenergialain (990/1987), sekä muutettavaksi useita siihen liittyviä lakeja.

Esityksen taustalla on tarve ajanmukaistaa ydinenergian käyttöä koskevaa sääntelyä vastaamaan teknologian kehitystä, yhteiskunnallisia tarpeita sekä kansainvälisiä velvoitteita.

1.2 Säädösehdotukset

Uudessa ydinenergialaissa otettaisiin käyttöön modulaarinen lupajärjestelmä, jossa ydinlaitoksen eri osa-alueet käsiteltäisiin erillisinä lupaprosesseina eri viranomaisten toimesta. Ydinlaitoshankkeen ensimmäinen kokonaisvaltainen arviointi yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuudesta tapahtuisi periaatepäätöksessä, jonka ratkaisisi valtioneuvosto, mutta pienydinvoimalaitoshankkeiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Valtioneuvoston myönteinen periaatepäätös annettaisiin eduskunnalle selontekona.

Ydinlaitosten lupajärjestelmää kevennettäisiin siten, että yksityiskohtaisia turvallisuuteen, jätahuoltoon ja ydinainevalvontaan liittyviä asioita käsiteltäisiin erillisinä prosesseina työ- ja elinkeinoministeriössä ja Säteilyturvakeskuksessa (STUK). Ydinlaitoksen käyttöluvan voimassaolon voitaisiin jatkaa, jos säädetyt edellytykset täyttyvät.

Ydinjätteiden tuontia ja vientiä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin, rajattu palveluiden käyttö esimerkiksi jätteiden käsittelyssä mahdollistettaisiin, mutta peruseriaatteet säilyisivät ennallaan. Kaivos- ja malminrikastustoiminnan sääntelyä ja lupajärjestelmää uudistettaisiin, ja ydinaineen talteenottolaitosten vaatimukset olisivat soveltuvien osin yhdenmukaiset ydinlaitosten kanssa.

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että ydinenergian käyttö pysyy yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena, toiminta on turvallista ja Suomessa syntyvä ydinjäte käsitellään asianmukaisesti. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä ja että Suomi noudattaa kansainvälisiä sopimusvelvoitteitaan sekä Euroopan unionin (EU) sääntelyä. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on myös vahvistaa Suomen asemaa houkuttelevana ydinenergian tuotannon ja uusien laitosten rakentamisen kohteena sekä luoda edellytykset hankkeiden toteuttamisen nopeutumiselle ja sujuvoittamiselle.

1.3 Lausuntokierros

Lausuntokierros järjestettiin Lausuntopalvelu.fi -palvelussa ajalla 26.6.-25.8.2025. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntoja erikseen 68 taholta, mukaan lukien ministeriöt, viranomaiset, kunnat, yliopistot, tutkimuslaitokset, yritykset, etujärjestöt ja kansalaisjärjestöt.

Osa tahoista ilmoitti, ettei niillä ollut lausuttavaa. Lisäksi lausuntoja antoivat muut toimijat, kuten yksityishenkilöt ja organisaatiot, jotka eivät olleet erikseen kuultavien listalla.

Lausuntoja saatiin yhteensä **72 kappaletta**. Saadut lausunnot jakautuivat seuraavasti:

- Etujärjestöt ja toimialat: 9 lausuntoa
- Kunnat, kaupungit ja maakuntaliitot: 5 lausuntoa (joista 1 ei lausuntoa)
- Ministeriöt: 8 lausuntoa
- Muut valtiolliset tahot: 12 lausuntoa
- Tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja yliopistot: 7 lausuntoa
- Yritykset: 18 lausuntoa
- Yksityishenkilöt: 8 lausuntoa
- Muut tahot: 4 lausuntoa

Lausunnon antaneet tahot on listattu liitteessä.

Tässä asiakirjassa esitetään lausunnoista laadittu yhteenveto.

2 LAUSUNTOJEN YLEISET NÄKEMYKSET

Yleisellä tasolla lausunnonantajat suhtautuivat ydinenergialainsäädännön uudistukseen myönteisesti. Uudistuksen katsottiin vastaavan ajankohtaisiin tarpeisiin ja tukevan ydinenergian turvallista ja tehokasta käyttöä. Erityisesti modulaarinen lupajärjestelmä, teknologianeutraali sääntely ja riskiperusteisuus saivat laajaa kannatusta. Useat lausunnonantajat korostivat, että uudistus parantaa investointiympäristöä ja lisää Suomen houkuttelevuutta ydinenergiահankkeiden sijoituspaikkana.

Ministeriöiden ja virastojen lausunnossa esitettiin yksityiskohtaisia muokkaustarpeita liittyen asianomaisen ministeriön tai viraston toimialaan kuuluvaan sääntelyyn. Näissä lausunnoissa esitettiin myös säätämisyjärjestystä koskevien perusteluiden ja vaikutusarviointien täydentämistä.

Laajaa kannatusta saivat erityisesti seuraavat:

- pienydinvoimaloiden (SMR) ja muiden uusien teknologioiden mahdollistaminen, mukaan lukien sarjavalmistaisuuden ja tyyppihyväksynnän edistäminen
- lupamenettelyjen selkeyttäminen ja hallinnollisen taakan keventäminen, erityisesti laitetason vaatimusten osalta
- kansallisen turvallisuuden aseman vahvistaminen sääntelyssä, mukaan lukien viranomaisyhteistyö ja valmiusjärjestelyt
- kuntien osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen ydinlaitoshankkeiden päätöksenteossa ja lupaprosesseissa

Laajasti kriittisiä näkemyksiä herättivät erityisesti seuraavat:

- huoli siitä, että sijaintikuntien asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia ei ole turvattu riittävästi ehdotetussa sääntelyssä, erityisesti sijaintikuntien suostumuksen osalta
- turvallisuusviranomaisten resursoinnin riittävyys, mukaan lukien poliisin, pelastustoimen ja Säteilyturvakeskuksen tehtävät
- ydinjätehuollon järjestämisen vastuut ja kustannukset

Lisäksi kaksi laajasti kommentoitua teemaa aiheuttivat kaksijakoista suhtautumista. Ehdotus siirtää pienempien ydinerгияhankkeiden (alle 50 MW) periaatepäätösvaltaa eduskunnalta valtioneuvostolle sai kannatusta erityisesti elinkeinoelämän ja teknologian edustajilta, jotka korostivat lupaprosessien sujuvoittamista ja pk-yritysten tukemista. Kriittisissä kannanotoissa puolestaan korostettiin poliittisen kontrollin heikentymisen riskiä, eduskunnan roolin kaventumista sekä tarvetta selkeyttää perustuslain delegointiperiaatteita.

Ydinjätteen tuonnin ja viennin sääntely jakoi myös paljon mielipiteitä. Nykyinen kieltä ulkomaisen ydinjätteen loppusijoituksesta sai kannatusta erityisesti luonnonsuojelujärjestöiltä, kun taas osa toimijoista ehdotti siirtymistä luvanvaraiseen malliin, joka mahdollistaisi tapauskohtaisen käsittelyn tiukoin turvallisuus- ja valvontaehtoin. Kannanotoissa korostui tarve tasapainottaa turvallisuus, demokraattinen päätöksenteko ja teknologinen kehitys.

3 LAUSUNTOJEN TEEMOITTAINEN YHTEENVETO

Luvussa esitetään lausuntokierroksella esiin nousseet keskeiset teemat, jotka toistuivat useiden lausunnonantajien kannanotoissa. Teemat on ryhmitelty aihealueittain, ja kunkin osion yhteydessä kuvataan lausunnonantajien näkemyksiä sekä mahdollisia kehitysehdotuksia.

3.1 Kuntien asema ja vaikutusmahdollisuudet

Kuntien asemaa käsiteltiin lausunnoissa monipuolisesti. Aiheeseen ottivat kantaa muun muassa kunnat ja alueelliset liitot, ministeriöt, viranomaiset, ympäristöjärjestöt, elinkeinoelämän edustajat sekä tutkimus- ja asiantuntijatahot. Yhteinen näkemys oli, että kuntien osallistumismahdollisuudet ja hyväksyntä ovat keskeisiä paikallisen hyväksyttävyyden kannalta.

Useat kunnat ja liitot (mm. Eurajoki, Kuntaliitto, Uudenmaan liitto) edellyttivät, että sijaintikunnan puoltava lausunto vaaditaan sekä periaatepäätös- että rakentamislupavaiheessa. Ne painottivat osallistumismahdollisuuksia kaikissa lupaprosesseissa ja toivat esiin huolen veto-oikeuden siirtymisestä rakentamislupavaiheeseen.

Eurajoen kunta piti esitystä kokonaisuutena hyvin valmisteltuna, mutta edellytti, että sijaintikunnan vaikutusmahdollisuudet turvataan selkeästi jo lupaprosessien alkuvaiheessa. Lausunnossa vaadittiin puoltavaa lausuntoa sekä periaatepäätös- että rakentamislupavaiheessa kaikissa ydinlaitoshankkeissa, myös pienten laitosten osalta. Eurajoki korosti, ettei kunnalle saisi aiheutua kustannuksia laitosten toiminnasta tai varautumisesta, vaan toiminnanharjoittajan tulee vastata varusteista, koulutuksesta,

infrastruktuurista ja viestinnästä. Lisäksi kunta katsoi, että loppusijoitusta koskevia päätöksiä ei voida tehdä sen alueelle ilman kunnan nimenomaista hyväksyntää.

Uudenmaan liitto suhtautui uudistukseen myönteisesti investointiympäristön ja teknologian näkökulmasta, mutta toi esiin, että SMR-laitosten sijoittaminen taajamien läheisyyteen vaikuttaa merkittävästi maakuntakaavoitukseen. Liitto piti tärkeänä, että kaavoituksen tueksi saadaan riittävästi tietoa jo varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi suojavyöhykkeistä. YVA-menettelyn siirtämistä rakentamislupavaiheeseen pidettiin ongelmallisena, koska se voi heikentää osallistumismahdollisuuksia. Lisäksi liitto myös katsoi, että kunnilla tulee säilyä mahdollisuus vaikuttaa hankkeeseen jo periaatepäätösvaiheessa ja suhtautui varauksella siihen, että pienistä hankkeista voisi päättää työ- ja elinkeinoministeriö ilman eduskuntakäsittelyä

Kuntaliitto toi lisäksi esiin tarpeen laajemmalle kuulemiselle ja muutoksenhakuoikeudelle sekä piti osallistumista epäselvänä rakentamislain nojalla annetuista yksityiskohtaisista vaatimuksista poikkeamista koskevaa menettelyä.

Ministeriöt ja viranomaiset, kuten valtiovarainministeriö, **Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes ja STUK**, painottivat kuntien itsehallinnon huomioimista ja sääntelyn selkeyttä, erityisesti pienten laitosten osalta. Valtiovarainministeriö piti nykyistä menettelyä, jossa sijaintikunnan hyväksyntä on edellytys valtioneuvoston periaatepäätökselle hyvänä, eikä kannattanut sen muuttamista.

Suomen luonnonsuojeluliitto painotti, että kuntien rooli on keskeinen paikallisen hyväksyttävyyden kannalta. Lausunnossa vaadittiin kunnan suostumusta jo periaatepäätösvaiheessa. Liitto korosti myös tarvetta laajalle kuulemiselle ja vaikutusten arvioinnin varhaiselle toteuttamiselle.

VTT Oy toi esiin kuntien merkityksen paikallisten ydinenergiahankkeiden toteutuksessa. Lausunnossa korostettiin kaavoituksen ja tiedonsaannin roolia sekä ehdotettiin, että periaatepäätöksen raja tulisi perustua laitoksen käyttötarkoitukseen eikä pelkästään tehoon.

Energiateollisuus ry korosti tarvetta sujuville ja ennakoitaville menettelyille, jotka tukevat investointien toteutumista. Yhdistys painotti, että kuntien osallistumismahdollisuudet tulee määritellä selkeästi, mutta samalla varmistaa, ettei paikallinen päätöksenteko muodostu esteeksi teknologianeutraalille ja tehokkaalle lupaprosessille.

3.2 SMR-teknologia ja uudet reaktorit

Pienydinvoimaloiden ja uusien reaktoriteknologioiden mahdollistamista pidettiin lausunnoissa laajasti myönteisenä.

Yritykset korostivat joustavaa ja ennakoitavaa sääntelyä kilpailukyyn ja turvallisen käyttöönoton varmistamiseksi. Ympäristöjärjestöt painottivat demokraattista osallistumista ja ympäristövaikutusten arvioinnin merkitystä, erityisesti taajamien läheisyyteen sijoittuvissa hankkeissa. Viranomaiset ja tutkimuslaitokset nostivat esiin turvallisuuden ja riskienhallinnan keskeisen roolin, mukaan lukien kyberturvallisuus, varautuminen ja geologiset selvitykset.

Useissa lausunnoissa korostettiin myös kuntien asemaa ja tarvetta selkeälle sääntelylle suojavaähykkeistä ja varautumisesta.

TVO ja Posiva pitivät SMR-teknologian mahdollistamista tärkeänä ja kannattivat kevennettyä, modulaarista ja riskiperusteista lupajärjestelmää. Ne korostivat teknologianeutraaliutta ja varoittivat, että liian yksityiskohtainen sääntely voi hidastaa hankkeita ja heikentää investointiympäristön ennakoitavuutta. **Reef Origin** painotti nopeaa käyttöönottoa turvallisuudesta tinkimättä, ja **Helen** toi esiin SMR-laitosten potentiaalin kaukolämmön tuotannossa sekä sääntelyn ennakoitavuuden merkityksen.

Suomen Yrittäjät piti uudistusta tärkeänä uusien teknologioiden näkökulmasta. Lausunnossa korostettiin, että SMR-laitokset voivat vahvistaa energiaomavaraisuutta ja luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Suomen Yrittäjien mukaan ehdotuksen tulisi tukea myös pk-toimijoiden osallistumista: lupamenettelyt on pidettävä selkeinä, ennakoitavina ja hallinnollisesti kevyinä sekä rakennettava riskiperusteisesti.

Uudenmaan liitto suhtautui varauksellisesti menettelyyn, jossa pienistä laitoksista päätettäisiin ilman eduskuntakäsittelyä. Lausunnossa katsottiin, että eduskuntakäsittely tukee hankkeiden legitimeettia, eli oikeellisuutta, ja hyväksyttävyyttä. Lisäksi todettiin, että kokoluokkaan perustuva erottelu voi olla teknologian kehitysvaihe huomioiden keinotekoinen.

Useat viranomaiset, kuten **Tukes**, **Säteilyturvallisuusneuvottelukunta** ja **Onnettomuustutkintakeskus**, korostivat selkeitä lupamenettelyjä, riittävää turvallisuusvalvontaa, säteilyturvallisuuden varmistamista ja varautumista onnettomuustilanteisiin.

Yksityishenkilöistä osa toi esiin tarpeen huomioida myös sellaiset mahdolliset tulevat teknologiat, jotka eivät perustu radioaktiivisten polttoaineiden käyttöön. Näille ehdotettiin omaa, tarkoituksenmukaista lupamenettelyä, jotta turvallinen käyttöönotto olisi mahdollista ilman, että sovelletaan perinteisille ydinlaitoksille laadittuja kriteerejä. Esimerkiksi fuusioteknologiat tai muut ei-radioaktiiviset ratkaisut nähtiin mahdollisina tulevaisuuden sovelluksina, joille tulisi kehittää oma sääntelykehys.

3.3 Turvallisuus ja viranomaisyhteistyö

Lausunnoissa korostettiin poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastusviranomaisten tehtävien selkeyttämistä sekä varautumista uusiin teknologioihin ja kuljetusturvallisuuteen. Kyberturvallisuus nousi keskeiseksi teemaksi, erityisesti sen yhteensovittaminen muun lainsäädännön kanssa ja valvontavastuiden selkeyttäminen. Lisäksi painotettiin viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja CSIRT-toiminnan suojaamista.

Yritykset korostivat sääntelyn selkeyttä ja kustannustehokkuutta sekä kyberturvallisuuden valvonnan johdonmukaista organisointia. Viranomaiset painottivat roolien täsmällistä määrittelyä, varautumista poikkeustilanteisiin ja tiedonvaihdon parantamista. Kansalaisjärjestöt nostivat esiin turvallisuuden kokonaisvaltaisen varmistamisen ja demokraattisen osallistumisen merkityksen, kun taas alueelliset toimijat korostivat käytännön toimivuutta ja selkeitä vastuunjakoja kriisitilanteissa.

Sisäministeriö edellytti, että poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastusviranomaisten tehtävät määritellään täsmällisesti laissa. Poliisin koulutus säteilyvaaratyöntekijänä nähtiin välttämättömänä ydinpolttoaineen kuljetusten turvaamiseksi. Pelastusviranomaisille ehdotettiin selkeää johtovastuuta evakuointitilanteissa, ja terminologiaa ("pelastuslaitos" vs. "palokunta") tulee yhtenäistää. **Poliisihallitus** esitti tarkennuksia turvajärjestelyjä koskeviin säännöksiin, ja **STUK** ehdotti täsmennyksiä suunnitteluperusteisiin, jotka määrittävät ydinlaitoksen turvallisuustavoitteet ja riskienhallinnan lähtökohdat. Lausunnossa korostettiin, että näiden perusteiden tulee olla selkeästi riskiperusteisia ja skaalautuvia laitoksen kokoon ja teknologiaan. Lisäksi STUK toi esiin tarpeen huomioida pitkäaikaisturvallisuus sekä varautumis- ja turvajärjestelyt jo suunnitteluvaiheessa, ja ehdotti kansainvälisten standardien hyödyntämistä sekä tyyppihyväksynnän kehittämistä.

Liikenne- ja viestintäministeriö sekä liikenne- ja viestintävirasto Traficom korostivat, että sijaintipaikan soveltuvuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon alueen ja kuljetusturvallisuus. Lausunnoissa painotettiin kyberturvallisuuden merkitystä ja NIS2-direktiivin toimeenpanoa sekä ehdotettiin, että sääntelyn kehittämisessä vältetään tarpeetonta hallinnollista taakkaa muille viranomaisille. Traficom toi esiin VAK-sääntelyn (vaarallisten aineiden kuljetus), teknisten torjuntalaitteiden koulutusvaatimukset ja ehdotti, että kyberturvallisuuteen liittyvä tiedonsaantioikeus rajataan CSIRT-toiminnan suojaamiseksi.

Energiavirasto ja EPV Energia korostivat kyberturvallisuuden valvontavastuiden selkeyttä ja johdonmukaista jakautumista eri viranomaisten kesken, mutta suhtautuivat varauksellisesti valvonnan keskittämiseen STUKille, koska se nähtiin lisäävän hallinnollista taakkaa. Samansuuntaisesti **TVO** ja **Posiva** esittivät, että kyberturvallisuuden valvonta ydinlaitosten osalta tulee säilyttää Energiaviraston vastuulla. Heidän näkemyksensä mukaan valvontavastuun siirto STUKille voisi johtaa epäyhtenäisiin käytäntöihin ja lisätä kustannuksia, kun STUK joutuisi rakentamaan jo olemassa olevaa valvontakyvykkyyttä uudelleen.

3.4 Ydinjätehuolto ja loppusijoitus

Lausunnoissa korostettiin ydinjätehuollon osalta sosiaalista hyväksyttävyyttä ja avointa viestintää sekä kansainvälisten velvoitteiden ja EU-sääntelyn huomioimista. Lisäksi ydinjätteiden käsittely, loppusijoitus ja tuontia ja vientiä koskevat rajoitukset nousivat laajasti esiin, ja erityisesti kansainvälisen loppusijoituksen mahdollistaminen jakoi lausunnonantajien näkemykset.

Mahdollistamista puoltavat tahot (mm. DeepGeo Finland, FinNuclear ry, Think Atom Oy, WePlanet – Suomen Ekomodernistit ry, Keskuskauppakamari ja osa yksityishenkilöistä) ehdottivat, että lainsäädäntö sallisi harkinnanvaraisesti muualla kuin Suomessa syntyneen käytetyn ydinpolttoaineen ja muiden ydinjätteiden vastaanoton. Perusteluina esitettiin taloudelliset hyödyt, osaamisen vahvistaminen ja Suomen aseman parantaminen alan edelläkävijänä. Vastustavat tahot (mm. Satakuntaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto, Greenpeace Norden, Lapin piirijärjestö ry) torjuivat kansainvälisen loppusijoituksen vedoten turvallisuusriskeihin, hyväksyttävyyden heikkenemiseen ja periaatteeseen, jonka mukaan Suomessa käsitellään vain kotimaiset jätteet.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) korosti, että radioaktiivisten jätteiden käsittelyä koskeva sääntely tulee sovittaa yhteen säteilylain kanssa. Ministeriö ehdotti, että ydinlaitoksilla olisi oikeus käsitellä myös säteilylain mukaisia jätteitä ilman erillistä lupaa, mikäli niillä on lupa ydinjätteiden käsittelyyn.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VTT, Helsingin yliopisto ja Lappeenrantaan-Lahden teknillinen yliopisto LUT korostivat innovaatioiden tukemista ja pitkäaikaisturvallisuutta. VTT korosti tutkimusperusteisen arvioinnin merkitystä loppusijoitusratkaisuissa. Helsingin yliopisto piti myönteisenä radioaktiivisen jätteen loppusijoituksen helpottamista ja säteilylain kanssa yhteensovittamista sekä ehdotti, että ydinjätehuoltorahaston roolia laajennetaan tukemaan ennakkoivasti uusien teknologioiden tutkimusta. LUT nosti esiin, että jätehuollon epävarmuus ja yhteistyövelvoitteiden puute voivat muodostua esteeksi SMR-hankkeille, ja ehdotti lakiesitykseen määräystä jätteen tuottajien yhteistyön varmistamiseksi kohtuullisin ehdoin.

Geologian tutkimuskeskus (GTK) painotti sijaintipaikan geologisten ja hydrogeologisten selvitysten merkitystä jo periaatepäätösvaiheessa sekä sulkemissuunnitelman vaatimista rakentamisvaiheessa. Lisäksi ehdotettiin vaiheittaista sulkemista pitkäaikaisturvallisuuden varmistamiseksi.

Useat kunnat ja maakuntaliitot, kuten **Eurajoki, Satakuntaliitto, Uudenmaan liitto**, korostivat hyväksymisoikeutta kaikissa luvitusvaiheissa ja edellyttivät, ettei kunnille aiheudu kustannuksia varautumisesta tai suojavyöhykkeistä. Uudenmaan liitto nosti esiin huolen veto-oikeuden siirtymisestä rakentamislupavaiheeseen ja SMR-laitosten kaavoitushaasteet. Kansalaisjärjestöt vaativat, että Suomessa käsitellään vain kotimaiset jätteet ja painottivat avoimen viestinnän merkitystä.

Yrityksistä muun muassa **TVO ja Posiva sekä DeepGeo Finland** korostivat sääntelyn johdonmukaisuutta ja ennakoitavuutta sekä ehdottivat sulkemissuunnitelman vaatimista jo rakentamisvaiheessa ja vaiheittaista sulkemista pitkäaikaisturvallisuuden varmistamiseksi.

3.5 Investointiympäristö ja elinkeinoelämä

Lausunnoissa korostettiin, että selkeä ja ennakoitava lainsäädäntö on investointien ja kilpailukyvyn kannalta välttämätön.

Yritykset ja elinkeinoelämän järjestöt painottivat modulaarista lupajärjestelmää ja riskiperusteista sääntelyä, kun taas pk-yritykset nostivat esiin hallinnollisen keveyden ja teknologianeutraaliuden. Tutkimuslaitokset ja yliopistot korostivat sääntelyn suhteuttamista toiminnan laajuuteen ja investointiympäristön ennakoitavuutta. Ympäristöjärjestöt ja osa viranomaisista varoittivat sääntelyn keventämisestä ilman selkeää turvallisuusperustetta ja painottivat demokraattista osallistumista sekä ympäristövaikutusten arviointia.

Useat yritykset ja toimialajärjestöt (mm. Pohjolan Voima, Fortum, TVO ja Posiva Energiategollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK) tukivat kansainvälisten standardien hyödyntämistä ja varoittivat liian yksityiskohtaisesta sääntelystä, joka voi lisätä kustannuksia ja hidastaa hankkeita. **Helen** painotti sääntelyn oikeasuhtaisuutta ja varoitti, että nykyiset

laitevaatimukset voivat nostaa kustannuksia merkittävästi. **Reef Origin** korosti ennakoitavaa sääntelyä, joka houkuttelee investointeja ja edistää vientimahdollisuuksia.

Suomen Sähkökäyttäjät ry katsoi, että uudistus tukee sähkömarkkinoiden vakautta ja vähentää hallinnollista taakkaa, mikä on tärkeää suurille sähkön käyttäjille. **Suomen Yrittäjät** korosti pk-toimijoiden osallistumismahdollisuuksia ja kilpailuneutraliteettia.

Helsingin yliopisto ja Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT painottivat, että sääntelyn tulee olla suhteutettu toiminnan laajuuteen ja tukea tutkimusta ja koulutusta. Ne ehdottivat ydinjätehuoltorahaston roolin laajentamista uusien teknologioiden tutkimukseen sekä STUKin päätöksille tavoiteaikoja investointien ennakoitavuuden parantamiseksi.

Ympäristöjärjestöt **Suomen luonnonsuojeluliitto** ja **Greenpeace Norden** vastustivat lupamenettelyjen keventämistä ja periaatepäätöksen siirtämistä pois eduskunnan käsittelystä, koska niiden mukaan ydinvoimahankkeiden yhteiskunnallinen kokonaisharkinta kuuluu poliittiseen päätöksentekoon. Molemmat järjestöt korostivat, että periaatepäätöksen tulee sisältää yksityiskohtainen arvio sijaintipaikasta ja teknologiasta, ja että ympäristövaikutusten arviointi on tehtävä jo varhaisessa vaiheessa.

4 LAUSUNTOJEN ARVIOT VAIKUTUKSISTA

4.1 Vaikutukset kuntiin ja maakuntiin

Lausunnoissa arvioitiin laajasti ydinenergiain uudistuksen vaikutuksia kuntiin. Yhteistä näkemyksille oli, että hankkeilla on merkittäviä paikallisia vaikutuksia, jotka liittyvät kunnalliseen päätöksentekoon, itsehallintoon, kustannuksiin sekä maankäytön ja varautumisen järjestelyihin. Useat lausunnonantajat painottivat, että sijaintikunnan hyväksyntä tulee säilyttää edellytyksenä hankkeiden etenemiselle ja että kunnan puolto on perusteltua jo periaatepäätösvaiheessa, ei vasta rakentamisluvan yhteydessä. Lisäksi katsottiin, ettei kunnille saa aiheutua kustannuksia ydinlaitostoiminnasta tai siihen liittyvästä varautumisesta. Erityisesti kunnat ja maakuntaliitot painottivat, että puoltava lausunto tulisi vaatia jo periaatepäätösvaiheessa, ei vasta rakentamisluvan yhteydessä, kuten esityksessä ehdotetaan. Esiin nousi myös tarve turvata kuntien osallistumismahdollisuudet kaikissa lupavaiheissa.

Eurajoen kunta totesi, että uudistus vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon ja itsehallintoon. Lausunnossa edellytettiin, että kunnan puoltava lausunto on edellytys sekä periaatepäätökselle että rakentamislualle. Kunta korosti myös, että kustannusvastuun tulee olla toiminnanharjoittajilla, ja että mahdollisista käyttörajoituksista ja rasitteista, kuten suojavyöhykkeistä, on maksettava asianmukaiset korvaukset.

Satakuntaliitto viittasi aikaisempaan loppusijoitusratkaisuun ja painotti, että paikallinen hyväksyntä on välttämätön edellytys hankkeiden etenemiselle.

Uudenmaan liitto nosti esiin maakuntakaavoituksen ja maankäytön vaikutukset. Lausunnon mukaan pienydinlaitosten mahdollistaminen kaupunkien läheisyyteen voi vaikuttaa merkittävästi alueidenkäyttöön, ja kaavoituksen tueksi tarvitaan laitoskohtaisia selvityksiä jo

varhaisessa vaiheessa. YVA-menettelyn siirtymistä rakentamislupavaiheeseen pidettiin ongelmallisena, koska se voi heikentää kuntien varautumismahdollisuuksia ja kaventaa osallistumista.

Valtiovarainministeriö totesi, että kuntien laaja itsehallinto ulottuu myös ydinenergia-alaan. Ministeriö piti periaatepäätösmenttelyä olennaisena kuntien vaikutusmahdollisuuksien turvaamisessa ja katsoi, että erityisesti pienydinlaitoshankkeissa kuntien osallistuminen on syytä täsmentää. Ministeriön mukaan esityksen vaikutusarvioinnissa ei ollut riittävästi käsitelty kuntavaikutuksia, ja tämä edellyttää jatkovalmistelussa tarkennuksia.

4.2 Vaikutukset viranomaisiin

Useissa lausunnoissa arvioitiin, että uudistus tuo merkittäviä vaikutuksia viranomaisten tehtäviin ja resursseihin. Erityisesti STUKin roolin katsottiin kasvavan, mikä edellyttäisi lisäresursointia. Myös poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastusviranomaisten sekä liikenne- ja viestintäviranomaisten tehtäviin kohdistuu uusia velvoitteita. Lausunnonantajat painottivat toimivallan rajojen selkeyttämistä, viranomaisyhteistyön vahvistamista sekä tietojenvaihdon sujuvuutta valmiustilanteissa.

STUK sai laajasti huomiota useissa lausunnoissa. Useat lausunnonantajat katsoivat, että STUKin henkilöstö- ja taloudelliset resurssit on turvattava, jotta se kykenee hoitamaan laajentuneet valvontatehtävät, mukaan lukien kyberturvallisuus. Lisäksi korostettiin STUKin tiedonsaantioikeuksien merkitystä kattavan valvonnan toteuttamiseksi.

Sisäministeriö sekä **Poliisihallitus** korostivat poliisin, turvaorganisaation ja pelastusviranomaisten roolien selkeyttämistä. Poliisin osalta todettiin, että sen tulee saada koulutus säteilyvaaratyöntekijänä ydinpolttoaineen kuljetusten turvaamiseksi. Rajavartiolaitoksen asemaa ehdotettiin täsmennettäväksi niin, ettei sen tehtävät ole ristiriidassa turvaorganisaation toimivallan kanssa. Pelastusviranomaisille ehdotetut uudet velvoitteet edellyttävät resursointia, ja varautumistehtävät on sovittava yhteen pelastuslain ja muiden säädösten kanssa. Lisäksi ehdotettiin, että käsitteet *turvaorganisaatio* ja *turvahenkilö* lisätään poliisilakiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö totesi, että sijaintipaikan soveltuvuutta arvioitaessa tulee huomioida liikenneinfrastruktuuri sekä kuljetusten ja ilmatilan käyttö. Lausunnossa nostettiin esiin myös kyberturvallisuusvaatimusten soveltaminen ydinlaitoksiin, mikä lisää Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen tehtäviä. Ministeriön mukaan lisätehtävät eivät saa kasvattaa muiden viranomaisten hallinnollista taakkaa ilman asianmukaista resursointia.

Useissa lausunnoissa korostettiin myös tiedonhallinnan ja viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämistä. **Sisäministeriö** ja **puolustusministeriö** pitivät tärkeänä, että valmiustilanteissa tiedonvaihto viranomaisten välillä on nopeaa ja kattavaa. **Liikenne- ja viestintäministeriö** toi esiin tarpeen yhteensovittaa tiedonvaihtoa koskeva sääntely vaarallisten aineiden kuljetusta ja ilmailua koskevien lakien kanssa, jotta päällekkäisyydet vältetään.

Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että uudistus vaikuttaa sen ohjaus- ja valvontatehtäviin radioaktiivisten jätteiden käsittelyssä ja säteilyturvallisuuksessa. Ministeriö korosti tarvetta täsmentää säteilylain ja ydinenergialain suhdetta, jotta päällekkäisyydet eivät aiheuta lisätyötä ja hallinnollista taakkaa.

Valtiovarainministeriö toi esiin, että Tullille ehdotetut virka-aputehtävät voivat olla ongelmallisia, koska ne koskevat sisäisiä siirtoja, jotka eivät kuulu Tullin toimivaltaan. Ministeriön mukaan tehtävien laajentaminen voisi lisätä työmäärää ja aiheuttaa epäselvyyksiä vastuiden jaossa.

4.3 Vaikutukset kansalaisiin, hyväksyttävyyteen ja ympäristöön

Lausunnoissa arvioitiin, että ydinenergialain uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia kansalaisten osallistumismahdollisuuksiin, päätöksenteon hyväksyttävyyteen sekä ympäristöön. Erityisesti järjestöt ja kuntaorganisaatiot korostivat tiedonsaannin, osallistumisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin merkitystä.

Useat järjestöt, kuten **Suomen luonnonsuojeluliitto**, **Greenpeace Norden** ja **Rauhanpuolustajat**, painottivat, että kansalaisten tiedonsaanti ja osallistumisoikeudet tulee turvata jo varhaisessa vaiheessa. Lausunnoissa esitettiin huoli siitä, että päätöksenteon läpinäkyvyys voi heikentyä, mikäli periaatepäätöksen antaminen siirretään eduskunnalta valtioneuvostolle.

Helsingin kaupunki ja Kuntaliitto painottivat, että pienreaktorihankkeissa, jotka voivat sijaita taajamissa, kansalaisten osallistuminen ja tiedonsaanti ovat erityisen tärkeitä. Tämä liittyy myös paikalliseen hyväksyttävyyteen, jota pidettiin hankkeiden etenemisen edellytyksenä.

Ympäristöministeriö ja Geologian tutkimuskeskus GTK toivat esiin, että sijaintipaikan arviointi edellyttää kattavia ympäristö- ja luonnonolosuhteiden selvityksiä. GTK korosti, että kallioperäselvitykset ja ympäristön seuranta koskevat lähtötiedot on kerättävä ennen rakentamislupavaihetta. **Suomen ympäristökeskus Syke ja YVA ry** painottivat, että ympäristövaikutusten arvioinnin on oltava kiinteässä yhteydessä kaavoitusprosessiin, jotta vaikutukset voidaan huomioida riittävän varhain.

Useat järjestöt korostivat lisäksi, että loppusijoitukseen liittyvissä ratkaisuissa on varmistettava pitkäaikaisturvallisuus ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen. Näitä pidettiin olennaisina myös kansalaisten hyväksyttävyyden kannalta.

4.4 Taloudelliset vaikutukset

Lausunnoissa arvioitiin ydinenergialain uudistuksen taloudellisia vaikutuksia investointiympäristöön, yritysten kustannuksiin sekä kuntien ja viranomaisten resursseihin. Yleisesti uudistus nähtiin taloudellisesti myönteisenä, sillä se lisää ennakoitavuutta ja tukee investointeja. Samalla kuitenkin korostettiin, että liian yksityiskohtainen sääntely voi lisätä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Yritykset ja elinkeinoelämän järjestöt (mm. Fortum, TVO ja Posiva, EPV, Energiateollisuus, Keskuskauppakamari, EK) katsoivat, että lupaprosessien selkeyttäminen ja päällekkäisyyksien poistaminen vähentävät hankeriskejä ja tukevat suurten investointien toteutumista. Uudistuksen katsottiin parantavan investointiympäristön ennakoitavuutta ja edistävän teknologianeutraalia kehitystä. Lisäksi useat yritykset (Calogena, Nuconeva, Platom, I-Valo) varoittivat laitetasen hyväksymismenettelyistä, joiden katsottiin lisäävän kustannuksia ja viivästyksiä. Lausuntojen mukaan liian yksityiskohtainen sääntely voi hidastaa hankkeita ja kasvattaa toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa.

SMR-toimijoista useat (Steady Energy, Reef Origin, Think Atom) painottivat, että riskiperusteinen ja modulaarinen sääntely on edellytys investointien houkuttelemiselle sekä vientimahdollisuuksien hyödyntämiselle. Reef Origin arvioi lisäksi, että selkeä sääntelykehikko voi vahvistaa Suomen asemaa kansainvälisen ydinenergiateknologian kehityksessä ja luoda taloudellisia hyötyjä myös muille aloille.

Suomen Sähkönkäyttäjät ry totesi, että uudistus tukee erityisesti energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyä, koska selkeämpi lupajärjestelmä ja hallinnollisen taakan keveneminen lisäävät investointien ennakoitavuutta.

Suomen Yrittäjät nostivat esiin pk-yritysten näkökulman ja katsoivat, että uudistus voi madaltaa kynnystä uusien toimijoiden osallistumiselle, mikäli lupamenettelyt pidetään joustavina ja kustannukset kohtuullisina.

Keskuskauppakamari ja FinNuclear ry esittivät, että loppusijoitusosaamisen hyödyntäminen kansainvälisesti voisi tuoda Suomelle taloudellista hyötyä. Tätä näkemystä vastustivat kuitenkin järjestöistä esimerkiksi Greenpeace ja liitoista Satakuntaliitto, joiden mukaan kansainväliset ratkaisut lisäävät riskejä eivätkä ole yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä.

Kunnat ja viranomaiset nostivat esiin myös omat kustannusvaikutuksensa. Eurajoen kunta totesi, että kunnalle ei saa syntyä taloudellisia rasitteita varautumisesta tai suojavaikuteista, vaan kustannusten tulee olla toiminnanharjoittajan vastuulla. Sisäministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö korostivat, että viranomaisille kohdistuvat uudet tehtävät edellyttävät riittävää resursointia, jotta lisäkustannukset eivät jää ilman kompensatiota.

5 LAUSUNNOT SÄÄNNÖSEHDOTUKSISTA

Lausunnoissa korostuivat erityisesti ne pykälät, jotka liittyvät lain soveltamisalaan, turvallisuusperiaatteisiin sekä sijaintipaikan arviointiin. Eniten kommentteja kohdistui § 5:een (määritelmät), § 9:ään (turvallisuusperiaatteet) sekä §:iin 64–71 (sijaintipaikan arviointi ja suunnitteluperusteet). Näissä lausunnonantajat painottivat tarvetta selkeyttää määritelmiä, yhdenmukaistaa kansainvälisiä vaatimuksia ja varmistaa riskiperusteinen lähestymistapa.

Turvallisuusperiaatteiden osalta lausunnoissa korostettiin suhteellisuusperiaatteen palauttamista ja velvollisuuksien selkeää kohdentamista luvanhaltijalle. Sijaintipaikan arviointia koskevilla pykälillä esitettiin laajasti tarkennuksia geologisiin, hydrologisiin ja ympäristötekijöihin sekä SMR-laitosten erityispiirteisiin. Lisäksi useat lausunnonantajat

nostivat esiin lupamenettelyjen selkeyttämisen (§ 290) ja toimintakulttuurin määrittelyn (§ 118), jotta sääntely olisi johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Luvussa esitellään keskeisimmät säännöskohtaiset huomiot.

3 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) mukaan painelaitelaki (1144/2016) mainitaan, mutta sähköturvallisuuslaki (1135/2016) ja paloturvallisuuslaitelaki (191/2024) puuttuvat. Tukes ehdottaa niiden lisäämistä perusteluihin.

Ympäristöministeriö ehdottaa huomioimaan alueidenkäyttölain uudistuksen ja tarkentamaan rakentamislain soveltumista ydinenergiarakentamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö edottaa perustelujen täydentämistä siten, että VAK-lain lisäksi mainitaan myös Liikenne- ja viestintäviraston VAK-määräykset, koska suuri osa vaatimuksista tulee niistä.

5 §

Fortum ehdottaa radioaktiivisen aineen määritelmä muuttamista vastaamaan BSS-direktiiviä. Lisäksi yhtiö ehdottaa erillistä määritelmää radionuklidille. Fortum ehdottaa myös täsmennyksiä muun muassa kontaminoituneen aineen sanamuotoon ja työperäisen altistuksen määritelmään sekä useita muita määritelmiä ehdotetaan lisättäväksi, kuten ”turvallisuuden kannalta merkittävä laite/rakenne”, ”käyttö” ja ”turvallisuus ei vaarannu”, sillä näiden tulkinta vaikuttaa lain soveltamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pitää epäselvänä, miten ydinenergilaki soveltuu SOLAS-sopimuksen piiriin kuuluviin ydinkäyttöisiin aluksiin – soveltamisalaa tulisi täsmentää.

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan mukaan yhdenmukaisuus STUKin ja IAEA:n kanssa tulisi tarkistaa.

Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa siirtomääritelmän lisäämistä, mutta vain Suomen sisäisiin siirtoihin. Liitto myös vastustaa muualla syntyneiden ydinjätteiden rinnastamista Suomessa syntyneisiin.

Valtiovarainministeriö (VM) pitää tuonnin, viennin ja siirron määritelmiä tarkoituksenmukaisina ja Tullin kommenttien mukaisina.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ehdottaa täsmennystä ydinjätteen määritelmään, jotta radioaktiiviset jätteet, jotka syntyvät ydinenergian käytössä, eivät olisi ydinjätteitä vaan säteilylain alaisia radioaktiivisia jätteitä.

Helen ehdottaa, että ydinvoimalaitoksen määritelmään lisätään muotoilu ”tai sähköä ja lämpöä samanaikaisesti”, jotta yhteistuotanto tunnistetaan lain soveltamisessa.

6 §

Ulkoministeriö pitää luontevana, että ydinräjähteitä koskeva kiello sijoitetaan samaan lukuun muiden yleisten periaatteiden ja velvoitteiden kanssa. Ministeriö ehdottaa, että asiaa tarkastellaan jatkossa myös ulko- ja turvallisuuspoliittisista näkökulmista.

8 §

Fortum ehdottaa, että kohtuullisuusperiaate ulotetaan koko pykälään, ei vain ydinlaitoksiin.

Nuconevan mukaan luvanhaltijalla tulee olla aktiivinen rooli turvallisuuden varmistamisessa ("Intelligent Customer", "Design Authority"). Vastuu ei saa siirtyä laitostoimittajalle, sillä se lisäisi viranomaistarkastuksia ja kustannuksia. Lain tulisi mahdollistaa kevennetyt tarkastusmenettelyt, joissa luvanhaltija tarkastaa ja raportoi STUKille. Lisäksi SMR-laitoksille voitaisiin perustaa yhteinen asiantuntijaorganisaatio tukemaan useita yksiköitä ja luvanhaltijoita.

9 §

Fortumin mukaan ehdotetusta laista puuttuu nykylaissa ollut riskiperusteinen suhteellisuusperiaate, jonka mukaan turvallisuusvaatimukset ja toimenpiteet tulee mitoittaa suhteessa ydinennergian käytön riskeihin. Fortum ehdottaa periaatteen lisäämistä lakiin ja sen perusteluihin.

TVO ja Posiva kannattavat § 9:n uutta vaatimusta, jossa turvallisuuden kokonaistarkastelussa huomioidaan inhimilliset, organisatoriset ja tekniset näkökohdat sekä niiden yhteisvaikutukset. Tämä lähestymistapa tukee modernia turvallisuuskulttuuria ja mahdollistaa riskienhallinnan kehittämisen kokonaisvaltaisesti.

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan mukaan § 9:ssä käytetty ilmaisu "kohtuudella toteutettavissa" kaipa kansainvälistä viitekehystä tulkinnan tueksi. Lisäksi neuvottelukunta ehdottaa, että ilmaisu "tarkoituksenmukaisena" poistetaan pykälästä. Neuvottelukunta korostaa, että turvallisuusvelvollisuutta ei tule voida siirtää toiselle toimijalle – tämä tulisi kirjata selkeästi pykälään.

Greenpeace Norden korostaa, että lain § 9:n turvallisuusvaatimusten noudattamisen on oltava ehdotonta. Samalla Greenpeace Norden kiinnittää huomiota "kohtuullisuuden" määritelmään.

16 §

Ulkoministeriö ehdottaa, että ydinennergialain § 16:n 1 momenttiin lisätään seuraava lause: "Tulli valvoo myös ydinmateriaalien ja ydinjätteiden tuontia ja vientiä sekä kulkua Suomen alueen kautta, mukaan lukien silloin kun kyse on kaksikäyttötuotteesta."

Valtiovarainministeriö katsoo, että Tullin tehtävät on määritelty asianmukaisesti § 16:ssa, ja että Tullin valmistelussa esittämät kommentit on huomioitu pääosin hyvin.

45 §

Fortum ehdottaa, että pykälään lisätään viittaus säteilylakiin ja VAK-lainsäädäntöön, jotta kuljetusten säteilyturvallisuuksia koskevat vaatimukset ovat kattavasti huomioitu.

Säteilyturvakeskus huomauttaa (§45, §158, §146, §182) kuljetusvastuiden olevan ristiriitaisia ja ehdottaa niiden selkeyttämistä.

46 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että ennen vuotta 1990 käyttöön otettuihin laitoksiin, kuten OL1 ja OL2, sovellettaisiin poikkeusta § 46:n vaatimuksista, ellei vaatimusten soveltaminen ole teknisesti perusteltua.

Fortum ehdottaa sanamuodon muutosta: "häiriö- tai onnettomuustilanteesta" > "häiriö- tai onnettomuusluokasta". Samanaikaisesti yhtiö ehdottaa poistettavaksi STUKin määräysvaltuus operatiiviseen toimintaan.

63 §

Fortum ehdottaa akkreditointivaatimuksen poistamista tai rajaamista vain päästönäytteisiin ja ympäristön säteilyvalvontaan.

VTT huomauttaa, että akkreditoitujen menetelmien käyttö laboratoriomittauksissa voi olla haastavaa ja kustannuksiltaan raskasta, joten vaihtoehtoiset menetelmät olisi hyvä sallia.

STUKin mukaan olisi lisättävä ympäristön perustilan mittaukset.

64 §

Geologian tutkimuskeskuksen mukaan sijaintipaikan geologiset ja hydrologiset ominaisuudet tulisi tutkia riittävän laajalta alueelta, ei vain laitoksen tontilta.

Ydinturvallisuusneuvottelukunta (§ 64–71) pitää sijaintipaikan arviointia ja seurannan vaatimuksia pääosin hyvinä, mutta ehdottaa lisättäväksi lämmönpoiston ja laajemman ympäristöarvioinnin huomioimista.

Ympäristöministeriön mukaan perusteluissa tulisi huomioida voimassa ja vireillä olevat kaavat sijaintipaikan soveltuvuuden arvioinnissa.

66 §

Helen kannattaa lakiehdotuksen määritelmää varautumisalueesta, mutta huomauttaa ristiriidasta perustelutekstissä. Perusteluissa todetaan, ettei varautumisalueella ole tarvetta suojautua sisätiloihin, mikä ei vastaa lakiehdotuksen sisältöä. Helen ehdottaa, että ristiriita korjataan jatkovalmistelussa.

Fortum ehdottaa soveltamisrajausta matala-aktiivisten laitosten osalta sekä todennäköisyysperusteista tarkastelua alueiden määrittämisessä.

VTT tukee riskiperusteisia vaatimuksia suojavyöhykkeelle ja varautumisalueelle, jotka mahdollistavat SMR-laitosten sijoittamisen lähemmäs asutusta.

Sisäministeriö korostaa pelastuslaitosten resurssien huomioimista ja tarkennusta siitä, että STUKin määräykset kohdistuvat luvanhaltijaan, ei pelastusviranomaiseen.

67 §

Fortum ehdottaa soveltavuuden arvioinnin jakamista kahteen osaan, jotka olisivat 1) STUKin lausunto ja 2) suunnitteluperusteiden arviointi

TVO ja Posiva ehdottavat täsmennystä määräysvaltuuteen: STUKin määräykset koskisivat vain sijaintipaikan ominaisuuksia, joilla voi olla vaikutusta pitkäaikaisturvallisuuteen.

68 §

Helen nostaa esiin epäselvyyden siitä, millä aineistolla STUK antaa sijaintipaikan soveltuvuuslausunnon (68 §), erityisesti suojavaiohykkeen ja varautumisalueen osalta. Helen ehdottaa, että näitä koskeva lausunto voitaisiin hakea erillisenä ja eri vaiheessa kuin sijaintipaikan soveltuvuuslausunto. Lisäksi perusteluihin tulisi kirjata, että vyoohykkeet voidaan määritellä konservatiivisilla yleisillä oletuksilla.

Steady Energy -yrityksen mukaan rakentamisen aloittamisen kiello tulisi kytkeä sijaintipaikan soveltuvuuteen, ei rakentamislupaan. Myös louhinta antaisi tärkeää tietoa maanalaisista rakenteista ja tulisi sallia aiemmin.

TVO ja Posiva ehdottavat, että § 68:n 3 momentti poistetaan tai muutetaan, koska STUKin lausunto annetaan vasta arvioinnin jälkeen eikä sen tule ohjeistaa jälkikäteen, mitä arvioinnissa olisi pitänyt ottaa huomioon.

VTT pitää sijaintipaikan arviointia omana lupakokonaisuutenaan hyvänä ja joustavuutta lisäävänä.

GTK ehdottaa selkeytystä siihen, missä vaiheessa muiden ydinlaitosten sijaintipaikan soveltuvuus arvioidaan. Lausunnon ja arvioinnin aikataulua tulisi täsmentää, jotta geologiset olosuhteet huomioidaan ajoissa

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että sijaintipaikan soveltuvuutta arvioidaan myös liikenneyhteyksien näkökulmasta.

70–71 §

Jensen Hughes korostaa, että suunnittelumuutosten välttäminen on erityisen tärkeää SMR-laitoksissa, joissa pyritään standardisuunnitteluun. Lakiesityksen tulisi tukea tätä periaatetta eikä edellyttää suunnittelumuutoksia sijaintipaikan perusteella, sillä pienetkin muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi turvallisuuteen, kustannuksiin ja aikatauluun.

Geologisen tutkimuskeskuksen mukaan sijaintipaikan olosuhteiden seuranta tulisi aloittaa ennen rakentamista, jotta alkutila saadaan dokumentoitua vertailua varten.

77 §

Helenin mukaan turvallisuusluokituksessa tulisi huomioida ydinlaitoksen kokonaisriskitaso, erityisesti SMR-laitosten osalta. Lisäksi vian keskeiset laitteet tulisi sisällyttää korkeimpiin turvallisuusluokkiin. Luokituksen tulisi olla johdonmukainen ja yksiselitteinen.

TVO ja Posiva ehdottavat, että ilmaisu "ja niihin välittömästi liittyvät rakenteet" poistetaan, jotta vaativuusluokitus kohdistuu vain rakenteisiin, joilla on suora merkitys pitkäaikaisturvallisuuteen.

Fortum ehdottaa, että turvallisuusluokituksen vaatimukset esitetään esimerkinomaisesti, eivät kategorisesti, jotta sääntely säilyy joustavana ja tarkoituksenmukaisena.

82 §

Fortum ehdottaa, että ennakkotiedon soveltamisalaa laajennetaan myös käytössä oleviin laitoksiin.

TVO ja Posiva korostavat, että hakijalla tulee olla oikeus saada ennakkotieto, mikäli hakemus täyttää lain vaatimukset. Lisäksi ne ehdottavat, että STUKin mahdollisuutta kieltäytyä ennakkotiedon antamisesta tulee selkeyttää perusteluissa.

Helen tukee näkemystä, että hakijalla on oikeus saada ennakkotieto, jos hakemus täyttää vaatimukset. Vaihtoehtoisesti lakiin tulisi kirjata perusteet, joilla STUK voi kieltäytyä ennakkotiedon antamisesta.

Energiateollisuus ry kannattaa ennakkotiedon laajentamista. Yhtiö ehdottaa hakea ennakkotietoa myös ennen konseptiarvion tekemistä

100–101 §

Nuconeva ehdottaa, että laite- ja rakennevaatimukset rajataan vain turvallisuuden kannalta merkittäviin kohteisiin (§ 100–101). Laitevaatimusten hyväksyntää ei tulisi kirjata lakitasolle, vaan kytkeä turvallisuusselosteen järjestelmäkuvauksiin ja vaiheistaa suunnittelun edetessä. Tarkastuslaajuuden rajaaminen vähentäisi kustannuksia ja aikataulupaineita.

TVO ja Posiva kannattavat kevennystä, jossa ei vaadittaisi yksityiskohtaista teknistä suunnitelmaa esimerkiksi sarjavalmisteisille laitteille.

118 §

Fortum ehdottaa, että toimintakulttuurin käsittely lakitekstissä ja perusteluissa keskittyisi konkreettisiin, todennettaviin ja arvioitaviin asioihin. Nykyinen muotoilu on liian abstrakti ja lähenee organisaatiokulttuurin käsitettä, mikä voi johtaa epäselvyyksiin sääntelyn kohteesta ja viranomaisen toimivallasta. Fortum korostaa, että toimintakulttuuri tulisi määritellä selkeästi ja käytännön toimintaan perustuen.

TVO ja Posiva ehdottavat, että 118 §:ssä mahdollistetaan turvallisuuden kannalta välttämättömien tietojen luovutus myös muille kuin toimitusketjuun kuuluville tahoille.

VTT sekä **Ydinturvallisuusneuvottelukunta** kritisoivat termin "toimintakulttuuri" -käyttöä, ja ehdottavat säilyttämään kansainvälisesti vakiintuneen "turvallisuuskulttuuri"-termin.

Sisäministeriö ehdottaa, että ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnassa (§ 18) olisi myös hyvinvointialueiden pelastuslaitosten edustus, koska pelastuslaitoksilla on keskeinen

129 §

Fortum ehdottaa, että §129:n pätevyysvaatimukset käsiteltäisiin Säteilyturvakeskuksen määräyksessä, ei suoraan lakitekstissä.

TVO ja Posiva kannattavat kevennettyä sääntelyä, jossa hyväksyntävaatimus koskisi vain voimalaitoksen ohjaajia, ei esimerkiksi kaikkia esihenkilöitä tai tukihenkilöitä. Tämä rajaisi vaatimusten soveltamisalaa ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

130–134 §

Energiavirasto huomauttaa, että CER-lain valmiusvelvoitteet ovat osin päällekkäisiä ydinenergiain kanssa. Viraston mukaan viranomaistoimivallan rajat tulisi selkeyttää.

TVO ja Posiva ehdottavat, että § 132:n määräysvaltuus rajataan poikkeamamenettelyihin, jotta sääntely ei laajene tarpeettomasti. TVO ja Posiva hyväksyvät § 134:n muutoksen, jonka mukaan laitoksen uudelleenkäynnistämiseen ei vaadita erillistä Säteilyturvakeskuksen lupaa.

Fortum ehdottaa, että turvallisuusteknisten käyttöehtojen (TTIKE) soveltaminen rajataan tavanomaiseen käyttöön, ei häiriö- ja onnettomuustilanteisiin. Samalla Fortum ehdottaa, ettei Säteilyturvakeskuksen lupaa vaadittaisi kaikissa tilanteissa, vaan vain tarvittaessa.

143 §

Fortum ehdottaa, ettei määräaikaisen turvallisuusarvioinnin kiristystä (10 vuoden välein) kohdisteta muihin kuin käytetyn polttoaineen loppusijoituslaitoksiin.

TVO ja Posiva ehdottavat, että Säteilyturvakeskuksen määräysvaltuus rajataan turvallisuusarviosuunnitelman sisältöön ja menetelmiin.

VTT ehdottaa, että loppusijoituslaitoksille riittäisi määräaikainen turvallisuusarviointi 15 vuoden välein nykykäytännön mukaisesti.

155 §

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom korostaa, että radiotaajuisiin häirintälaitteisiin liittyvä koulutus tulisi mainita laissa yksilöidysti. Väärinkäyttö voi aiheuttaa merkittäviä häiriöitä radioviestintään.

TVO ja Posiva ehdottavat, että STUKin määräysvaltuus turvahenkilön asuun ja merkkeihin poistettaisiin.

Sisäministeriö esittää, että termi "pelastushallinto" korvattaisiin sanalla "pelastustoimi", joka on vakiintuneempi ja selkeämpi.

Liikenne- ja viestintäministeriö painottaa, että laissa on oltava selkeä vaatimus riittävästä osaamisesta ja koulutuksesta teknisten laitteiden käyttöön. Häirintälaitteiden väärinkäyttö voi haitata radioviestintää, joten koulutuksen taso on kriittinen.

158–160 §

Oikeusministeriö pitää turvahenkilön toimivaltuuksia perusteltuina, mutta ehdottaa täsmennettäväksi, mitä tarkoitetaan "ydinlaitoksen ohjaamiseen tai valvontaan käytettävät tilat". Tämä selkeyttäisi lain soveltamista.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että turvahenkilön toimivaltuudet on määritelty selkeästi. Se ehdottaa täsmennettäväksi pykälän 1 momentin 8 kohdassa käytettyä termiä "miehittämätön ilmailualue", jotta vältetään tulkintaongelmat esimerkiksi droonien ja muiden miehittämättömien laitteiden osalta. Lisäksi Poliisihallituksen mukaan turvahenkilölle ei tule antaa oikeutta tarkastaa virkatehtävissä olevia poliiseja tai heidän ajoneuvojaan. Poliisi ei myöskään saa olla velvollinen alistumaan päihdetestiin turvahenkilön kehotuksesta. Lisäksi Poliisihallituksen mukaan fyysisten voimakeinojen rinnastaminen voimankäyttövälineisiin ei ole hyväksyttävää, joten sana ehdotetaan poistettavaksi.

TVO ja Posiva ehdottavat täsmennettäväksi, että päihdetestausta koskeva säännös ulottuu myös liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelle. Tämä selkeyttäisi lain soveltamisalaa ja varmistaisi, että päihdetestausvelvoite koskee kaikkia ydinlaitoksen turva-alueella toimivia henkilöitä.

162 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että tietojen hävittämisvelvoite muutettaisiin siirtovelvoitteeksi viranomaiselle. Lisäksi toimivaltuudet tulisi ulottaa myös kuljetuksiin, ei vain ydinlaitosalueelle.

Traficom toivoo palautettavaksi ilmoitusvelvollisuuden teknisten laitteiden käytöstä, joka on poistettu nykyisestä ydinenergialain § 7:stä. Ilmoitus helpottaa radiohäiriöiden selvittämistä ja on siten tärkeä osa radioviestinnän turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että perusteluja täydennetään koskemaan myös ilmailulain § 11a:n mukaista UAS-ilmatilavyöhykettä. Lisäksi tulisi harkita, voisiko

sääntelyä soveltaa myös muihin miehittämättömiin kulkuneuvoihin, ei vain ilma-
aluksiin.

171 §

STUK huomauttaa, että viittaus säteilylain § 134:ään ja § 135:een puuttuu, vaikka ne sisältävät keskeiset säännökset säteilyvaaratilanteiden hallinnasta. Viittaus tulisi lisätä pykälään.

Ympäristöministeriö ehdottaa pykälään mainintaa tiedonsiirtojärjestelmistä, jotka ovat keskeisiä viranomaisten välisessä tiedonvaihdossa valmiustilanteissa.

176 §

TVO ja Posiva ehdottavat lisättäväksi momentin, joka mahdollistaa korotetut säteilyannosrajat valmiustilanteessa. Tämä olisi linjassa säteilylain poikkeustilanteita koskevan sääntelyn kanssa.

STUK katsoo, että ilmoitusvelvollisuus tulisi laajentaa koskemaan myös muita viranomaisia sekä Ilmatieteen laitosta, jotta säteilyvaaratilanteiden leviämistä voidaan arvioida tehokkaasti.

Ympäristöministeriö korostaa automaattisen tiedonsiirron merkitystä STUK:lle valmiustilanteissa ja ehdottaa, että sanamuoto "tarvittaessa" poistetaan pelastusviranomaisille tiedottamisesta, sillä tiedottamisen tulisi olla velvoittavaa.

211–214 §

Steady Energy ehdottaa, että poikkeusperusteiden määrärajausta tulisi yhdenmukaistaa ja että määrärajaus poistettaisiin myös § 212:sta. Tämä lisäisi sääntelyn johdonmukaisuutta.

STUK katsoo, että pitkäaikaisturvallisuutta koskeva passiivisuusvaatimus tulisi täsmentää. Nykyinen muotoilu voi olla epäselvä erityisesti maaperäloppusijoituksen osalta, jossa jonkinlainen valvonta voi olla tarpeen satojen vuosien ajan.

WePlanet – Suomen Ekomodernistit ehdottavat, että käytetyn ydinpolttoaineen tuonti- ja vientikielto poistettaisiin. Heidän mukaansa toiminnasta tulisi tehdä luvanvaraista, ja Suomen tulisi mahdollistaa muiden maiden ydinjätteen loppusijoitus Suomeen.

Eurajoen kunta vastustaa huolehtimisvelvollisuuden siirtoa, jos se mahdollistaisi muiden laitosten jätteen sijoittamisen Eurajoelle ilman kunnan hyväksyntää. Kunta korostaa, että ulkomaisten jätteen sijoittaminen alueelle ei saa olla mahdollista ilman kunnan suostumusta.

Satakuntaliitto ei kannata ulkomaisen ydinjätteen käsittelyä tai loppusijoitusta Suomessa.

FinNuclear ry katsoo, että sääntelyä olisi mahdollista kehittää siten, että vastuulliset toimijat Suomessa voisivat harkinnanvaraisesti ja lupamenettelyn kautta vastaanottaa käytettyä ydinpolttoainetta myös muista maista.

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa, että direktiivissä ei ole erikseen otettu huomioon eliölajeja, joten viittaus niihin ei ole perusteltu.

215 §

TVO ja Posiva ehdottavat lisättäväksi momentin, joka mahdollistaisi huollossa syntyneen ydinjätteen palauttamisen Suomeen. Lisäksi he toivovat, että vakuusvaatimuksen epävarmuus (25 %) siirrettäisiin lakitekstiin, jotta sääntely olisi selkeämpää ja ennakoitavampaa.

VTT pitää hyvänä, että muualla syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja varastointi sallitaan poikkeustapauksissa. Tämä mahdollistaisi uuden liiketoiminnan ja kansainvälisen yhteistyön.

Geologian tutkimuskeskus kannattaa mahdollisuutta käsitellä ulkomaisia jätteitä Suomessa, mutta korostaa geologisen soveltuvuuden arvioinnin merkitystä turvallisuuden varmistamiseksi.

Suomen luonnonsuojeluliitto vastustaa muualla syntyneiden ydinjätteiden käsittelyä tai varastointia Suomessa. Heidän näkemyksensä mukaan Suomi ei saisi toimia muiden maiden ydinjätteen vastaanottajana.

243–246 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että valtion käytettävissä oleva osuus rahaston varoista olisi 15–20 %, eikä sijoituksia tulisi rajata pelkästään valtion velkasitoumuksiin.

Fortum kannattaa vastaavaa muutosta: valtion käytettävissä olevan osuuden tulisi olla vähintään 15 %, enintään 20 %.

Steady Energy ehdottaa, että perusteluihin lisättäisiin mahdollisuus tuottoon myös pelkästään lämmöntuotannosta, ei vain sähköntuotannosta.

272–273 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että johtokuntaan lisättäisiin edustus luvanhaltijoilta, jotta alan toimijoiden näkemykset tulisivat paremmin huomioiduksi.

Fortum yhtyy TVO ja Posivan lausuntoon ja toteaa, että johtokuntaan tulisi nimittää myös luvanhaltijoiden edustajia.

289 §

Eurajoen kunta vaatii, että periaatepäätöksen käsittelyyn tarvitaan sijaintikunnan puoltava lausunto. Lisäksi sijaintipaikkakunnat tulisi ilmoittaa jo periaatepäätöstä haettaessa.

Satakuntaliitto tukee Eurajoen kunnan kantaa ja korostaa, että sijaintikunnan hyväksyntä tulee saada ennen periaatepäätöksen käsittelyä.

Helsingin kaupunki huomauttaa, että vaikutusmahdollisuuksia ei saa kaventaa. Osallistumisen tulee olla mahdollista jo ennen periaatepäätöksen käsittelyä, jotta kuntien ja kansalaisten näkemykset voidaan huomioida riittävän varhaisessa vaiheessa.

290 §

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että periaatepäätöksen tulee jatkossakin olla valtioneuvoston ja eduskunnan käsiteltävissä. Luonnonsuojeluliitto ei hyväksy, että työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM) siirtyisi toimivalta päättää pienistä ydinvoimalaitoksista.

Greenpeace Norden vastustaa § 290:n 2 momenttia, jossa enintään 50 MW laitosten periaatepäätös siirtyisi TEM:lle. Järjestö vaatii, että kaikille ydinvoimalaitoksille sovelletaan samaa lupamenettelyä riippumatta laitoksen koosta.

299 §

YVA ry katsoo, että YVA-lain mukainen arviointi tulisi suorittaa ennen sijaintipaikan ratkaisua, jotta vaikutukset voidaan arvioida riittävän varhaisessa vaiheessa.

Eurajoen kunta vaatii, että rakentamislupaa ei tule voida hakea ilman sijaintikunnan puoltavaa lausuntoa. Pelkkä lausuntopyyntö ei riitä – kunnan hyväksyntä tulee olla selkeästi osoitettu.

Suomen Kuntaliitto pitää asianmukaisena, että rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksenä on STUKin sijaintipaikan soveltuvuuslausunto ja sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet. Kuntaliitto korostaa kunnan ja STUKin vuorovaikutuksen merkitystä valmistelussa.

Ympäristöministeriö ehdottaa, että YVA-selostus ja perusteltu päätelmä tulisi olla käytettävissä ennen STUKin sitovaa lausuntoa sijaintipaikasta johtuvista suunnitteluperusteista.

Oikeusministeriö ehdottaa selkeytettäväksi pykälän sanamuotoja, erityisesti mitä tarkoitetaan ilmauksilla "saattaa koskea" ja "muistutus", jotta oikeudellinen tulkinta olisi yksiselitteinen.

300 §

Suomen Kuntaliitto korostaa, että rakentamisluvan tulee perustua ajantasaiseen, kunnan hyväksymään asemakaavaan. Lisäksi hankkeen tulee olla laajemminkin asemakaavan mukainen rakentamislain mukaisessa lupamenettelyssä.

Ympäristöministeriö pitää asemakaavavaatimusta perusteltuna, mutta ehdottaa tarkennettavaksi perusteluja asemakaavaprosessista ja terminologiasta – erityisesti tulisi käyttää termiä "kunnan hyväksymä lupa" eikä vain "kunnan hyväksyntä".

Puolustusministeriö korostaa, että rakentamisluvan myöntäminen ei saa vaarantaa kansallista turvallisuutta, energian toimitus- ja huoltovarmuutta tai laitoksen luotettavaa käyttöä.

303, 304, 310 §

YVA ry huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty muutoksia YVA-hankeluetteloon. Mahdolliset muutokset arviointivelvollisuuteen tulisi tehdä erittäin huolellisesti ja varovaisuusperiaatetta noudattaen.

Eurajoen kunta katsoo, että sijaintikunnalle tulee turvata lausunto-oikeus myös käyttö- ja käytöstäpoistolupien yhteydessä, ei vain rakentamisvaiheessa.

Ympäristöministeriö ehdottaa täsmennettäväksi, että pykälät koskevat myös hankkeiden muutoksia, ei vain alkuperäisiä lupia.

STM kannattaa, että ydinlaitoksilla olisi automaattisesti oikeus käsitellä myös säteilylain alaisia radioaktiivisia jätteitä, jos niillä on lupa ydinjätteiden käsittelyyn. STM ehdottaa, että § 304:n sanamuotoa muutetaan selkeyttämään tätä oikeutta.

311 §

Suomen Kuntaliitto ehdottaa, että lausunto tulisi pyytää sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta jo periaatepäätös vaiheessa, jos sijoituspaikka on tiedossa. Velvollisuus tulisi ulottaa myös hankkeen muutoksiin ja muihin tilanteisiin, ei vain alkuperäiseen lupahakemukseen.

Ympäristöministeriö ehdottaa selvennettäväksi, että kyse on nimenomaan tiedottamiseen liittyvistä velvoitteista, jotta viranomaisvastuut ja menettelyt olisivat yksiselitteisiä.

338 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että pykälän sanamuotoa selkeytetään siten, että käy ilmi, siirtykö ydinlaitos valtiolle omistusoikeudella vai käyttöoikeudella.

Fortum kannattaa vastaavaa selkeytystä ja ehdottaa myös, että pykälässä ilmaistaan yksiselitteisesti, siirtykö omistusoikeus vai pelkkä käyttöoikeus valtiolle.

359 §

TVO ja Posiva ehdottavat, että pykälään lisätään ulkopuolisia asiantuntijoita koskeva vaitiolovelvollisuus ja virkavastuu, jotta luottamuksellisuus ja vastuu toteutuvat viranomaisvalvonnan tasoisesti.

Fortum kannattaa myös vaitiolovelvollisuuden ja virkavastuun selkeää sisällyttämistä lakiin.

Onnettomuustutkintakeskus korostaa, että ulkopuolisten asiantuntijoiden toimivaltuuksien rajaukset tulisi kirjata lakiin selkeästi, eikä jättää niitä käytännön

tulkinnan varaan. Lisäksi kolmannessa momentissa tulisi käyttää täsmällisesti termiä "Säteilyturvakeskus" valvontaviranomaisen sijaan.

360 §

Traficom pitää hyvänä, että kuljetuksen hyväksyntä ja turvasuunnitelma käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Tämä vähentää hallinnollista taakkaa ja selkeyttää viranomaismenettelyä.

Onnettomuustutkintakeskus nostaa esiin useita oikeusturvaan liittyviä puutteita:

- Kuultavan oikeuksista ja velvollisuuksista ei ole mainintaa; nämä tulisi kirjata selkeästi.
- Itsekriminointisuoja puuttuu; sen huomioiminen on tärkeää oikeusturvan kannalta.
- Ei ole selvää, voiko kuultava kieltäytyä kuulemisesta; tarvitaan sääntelyä myös mahdollisista pakkokeinoista.

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että pykälään lisätään vastaava tiedonsaannin rajoitus kuin kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta annetun lain 27 §:ssä. Tämä turvaisi Kyberturvallisuuskeskuksen CSIRT-toiminnan ja sen edellyttämän tietosuojan.

391 §

SEATOM ehdottaa, että lakiin lisättäisiin mahdollisuus hakea kansallisen viranomaisen periaatetason hyväksyntä kulkuvälineeseen sijoitettavalle ydinlaitokselle, vaikka laitetta ei käytettäisi Suomessa. Tämä mahdollistaisi kansainvälisen liiketoiminnan ja teknologian kehittämisen.

Geologian tutkimuskeskus huomauttaa, että laki ei estä ydinkäyttöisiä laivoja, mutta sijaintipaikan arviointi on epäselvä. Pykälää tulisi täsmentää tältä osin.

428, 432, 441–444 §

FINAS ehdottaa, että kun tarkastuslaitoksen, päteväntielimen tai testauslaitoksen pätevyyttä arvioidaan, vaatimusten täyttymisen osoituksena käytetään nimenomaisesti FINASin antamaa akkreditointitodistusta. FINAS ei anna lausuntoja, joten lakitekstissä tulisi täsmentää, kuka antaa vaihtoehtoisen lausunnon, jos akkreditointia ei käytetä. FINAS esittää myös, että testauslaitoksen pätevyys osoitetaan samalla tavoin akkreditointitodistuksella, ei muulla lausunnolla.

Säteilyturvakeskus korostaa, että salassapitoa ja tiedon luovutusta koskevassa sääntelyssä tulee huomioida FINASin rooli sekä kansainväliset organisaatiot, joille tiedon luovutus voi olla tarpeen viranomaistehtävien hoitamiseksi.

6 YHTEENVETO

Lausunnoissa kommentoitiin laajasti yksittäisiä pykälä. Keskeisiä teemoja olivat kuntien asema luvitusmenettelyissä, Säteilyturvakeskuksen (STUK) rooli ja resursointi, viranomaisyhteistyön ja toimivallan selkeys, radioaktiivisen jätteen käsittely ja loppusijoitus, hallinnollisen taakan vähentäminen sekä seuraamusjärjestelmän oikeasuhtaisuus.

Useat lausunnonantajat korostivat, että **kuntien hyväksymisoikeus** tulee turvata sekä periaatepäätös- että rakentamislupavaiheessa, jotta paikallinen hyväksyttävyys säilyy. **STUKin tehtävien laajeneminen** nähtiin keskeisenä haasteena, ja sen resurssien riittävyyttä pidettiin ratkaisevana. **Viranomaisten välinen yhteistyö ja tietojenvaihto** nousivat esiin erityisesti valmius- ja kyberturvallisuuskysymyksissä, ja useat lausunnot edellyttivät käsitteiden ja toimivaltarajojen täsmentämistä.

Jätehuoltoa ja loppusijoitusta koskevissa säännöksissä lausunnoissa painotettiin johdonmukaisuutta suhteessa säteilylakiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Osa toimijoista kannatti kansainvälisen loppusijoituksen mahdollisuutta, kun taas eräät järjestöt ja kunnat vastustivat tätä. **Seuraamuksia koskevien pykäliden** osalta oikeusministeriö ja oikeusrekisterikeskus edellyttivät muutoksia, jotta sääntely olisi yhdenmukaista hallintomenettelyn ja täytäntöönpanon kanssa.

Lisäksi lausunnoissa kiinnitettiin huomiota **hallinnollisen taakan keventämiseen**, erityisesti laitetaso sääntelyn välttämiseen, sekä siihen, että sääntelyn tulee tukea investointiympäristön ennakoitavuutta ja teknologianeutraaliutta. Yritykset ja toimialajärjestöt pitivät tärkeänä, että kansainväliset standardit voidaan hyödyntää ilman tarpeetonta maataso räätälöintiä.

Yhteenvedona lausunnoista voidaan todeta, että säännöskohtaisissa huomioissa korostui tarve yhdistää **turvallisuuden varmistaminen, hallinnollinen selkeys ja kansainvälinen yhteensopivuus** siten, että uusi ydinenergialaki tukee sekä paikallista hyväksyttävyyttä että ydinenergian kehityksen mahdollistamista.

LIITE: LAUSUNNONANTAJAT

Tähdellä (*) on merkitty ne tahot, joita erikseen kuultiin jakelussa.

Yhteensä 72 tahoa antoi lausunnon.

1. Calogena *
2. DeepGeo Finland
3. Elinkeinoelämän keskusliitto EK
4. Energiavirasto
5. Energiateollisuus ry *
6. EPV Energia Oy
7. Eurajoen kunta *
8. FINAS-akkreditointipalvelu
9. FinNuclear ry *
10. Fortum Power and Heat Oy *
11. Geologian tutkimuskeskus (GTK) *
12. Greenpeace Norden
13. Helen Oy *
14. Helsingin kaupunki – Helsingfors stad *
15. Helsingin yliopiston matemaattisluonnontieteellinen tiedekunta
16. Helsingin yliopiston seismologian instituutti
17. HUS-yhtymä: ei lausuntoa *
18. I-Valo
19. Ilmatieteen laitos *
20. IPU Industrial Power Units
21. Jensen Hughes Finland Oy
22. Kaivosteollisuus ry *
23. Keskuskauppakamari
24. Kiwa Tarkastus O
25. Lappeenrannan yliopisto
26. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto *
27. Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) *
28. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) *
29. Nuconeva Oy
30. Oikeusministeriö (OM) *
31. Oikeusrekisterikeskus
32. Onnettomuustutkakeskus (OTKES)
33. Platom Oy
34. Pohjolan Voima *
35. Poliisihallitus *
36. Posiva Oy *
37. Puolustusministeriö (PLM) *
38. Reef Origin
39. Satakuntaliitto *
40. SEATOM Technologies Oy
41. Societal Security Solutions Oy
42. Sisäministeriö (SM) *
43. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) *
44. Steady Energy *
45. Säteilyturvakeskus (STUK) *

46. Suomen Ekomodernistit ry
47. Suomen luonnonsuojeluliitto *
48. Suomen Kuntaliitto ry
49. Suomen Rauhanpuolustajain Lapin piirijärjestö ry
50. Suomen Sähkökäyttäjät ry
51. Suomen Yrittäjät ry
52. Suomen ympäristökeskus (Syke) *
53. Säteilyturvallisuusneuvottelukunta
54. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy *
55. Teollisuuden Voima Oyj (TVO) ja Posiva Oy *
56. Think Atom Oy
57. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) *
58. Ulkoministeriö (UM) *
59. Uudenmaan liitto *
60. Valtiovarainministeriö (VM) *
61. Valtion ydinjätehuoltorahasto *
62. Ydinturvallisuusneuvottelukunta
63. Ympäristöministeriö (YM) *
64. YVA ry
65. Yksityishenkilö
66. Yksityishenkilö
67. Yksityishenkilö
68. Yksityishenkilö
69. Yksityishenkilö
70. Yksityishenkilö
71. Yksityishenkilö
72. Yksityishenkilö